

UVODNIK EDITORIAL

BRANKA ROTAR PANCE
Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo
branka.rotarpance@ag.uni-lj.si

V akademskem letu 2022/23 je UL Akademija za glasbo začela delovati v prenovljenih prostorih palače Kazina. Odlično spajanje stare in nove arhitekture, sodobna opremljenost predavalnic z možnostjo uporabe novih tehnologij, številni dogodki, s katerimi je ustanova odprla svoja vrata širši domači in mednarodni javnosti, vse to nagovarja k dejavnostim profesorje in študente, umetnike in raziskovalce. V spodbudnem pedagoškem, umetniškem in znanstveno-raziskovalnem okolju se porajajo nove ideje, pristopi, modeli dobrih praks, vključujoči tudi transdisciplinarne in interdisciplinarne povezave. Marsikaj, kar je bilo prej skrito in slabo vidno javnosti, je zdaj osvetljeno, razvidno in spodbuja tako študente kot profesorje k novim projektom in k raziskovalnemu delu. Prepričani smo, da ta novi idejni zagon kažejo tudi prispevki, objavljeni v pričujočem 37. zvezku v *Glasbenopedagoškega zbornika Akademije za glasbo v Ljubljani*.

V reviji doslej še nismo objavili veliko prispevkov, ki bi segali na področje zborovstva. V bibliografiji prispevkov, objavljeni v 32. zvezku (2020), je evidentiranih le nekaj del, povezanih z izbranim skladateljem, ki je del opusa namenil različnim zborovskim zasedbam. V njih prevladuje analitični pristop obravnave skladb z vidika glasbene literature. Zborovska tematika je razvidna v nekaj objavljenih prispevkih, osredinjenih na vokalno tehniko in na ključne kompetence zborovodij za vodenje otroških ter mladinskih pevskih zborov. Samo en prispevek se ukvarja z vprašanji, povezanimi s sodobnim slovenskim zborovstvom. Prvi prispevek 37. zvezka revije obravnava povsem drugačno in za nas novo zborovsko temo. Rūta Girdzijauskienė v njem raziskuje vlogo univerzitetnega pevskega zbora kot dejavnika socialnega kapitala v visokošolski ustanovi. Zanima jo, kako zborovodje univerzitetnih zborov premagujejo izzive, povezane s tekmovalnostjo, z merili za uvrščanje univerz med najuspešnejše mednarodne akademske ustanove in aktualnimi dosežki univerz. Sprašuje se, ali pevce, člane univerzitetnih pevskih zborov, novi univerzitetni trendi odmikajo od celotne akademske skupnosti in njene občutljivosti za družbene ter kulturne ideale. Ker je Litva tako kot Slovenija izrazito zborovska država, je kvalitativna raziskava Rūte Girdzijauskienė z izsledki zelo pomembna tudi za naše okolje. Čeprav imamo v primerjavi z Litvo manjše število univerz, bi bilo treba v času izjemnega poudarjanja individualizma, pretirane tekmovalnosti, meril uspešnosti, ki jih uporabljajo univerze, neobčutljivosti za posameznikovo odgovorno vključevanje in delovanje v skupnosti, (pre)pogostega enačenja

umetnosti s kulturo in z zabavo raziskati vlogo slovenskih univerzitetnih zborov kot dejavnikov socialnega kapitala v akademski skupnosti.

Sabina Vidulin nadaljuje raziskave celostnega poslušanja glasbe v osnovni šoli. V tokratnem prispevku predstavlja rezultate, usmerjene v spodbujanje motivacije učencev, v njihove vtise pri poslušanju glasbe in v refleksije učiteljev. Učenci eksperimentalne skupine in kontrolne skupine so bili pri poslušalskih dejavnostih vodeni na dva različna načina. Učenci eksperimentalne skupine so bili vodeni holistično, v skladu s pristopom kognitivno-emocionalnega poslušanja glasbe (pristop CE). Učenci kontrolne skupine so bili vodeni s standardnimi postopki poslušanja, temelječimi na kognitivnem pristopu. Rezultati so pokazali, da je bil pristop CE učinkovitejši v primerjavi s standardnim kognitivnim pristopom analitičnega poslušanja izbranih glasbenih del. Učenci, ki so bili vodeni s pristopom CE, so izražali intenzivnejše glasbene izkušnje. Ker so bili aktivirani z različnimi glasbenimi in neglasbenimi modalitetami, so se na glasbo odzivali tako emocionalno kot tudi kognitivno. Obširneje so izražali svoja stališča o poslušanju glasbi in hkrati tudi razmišljali o občih človeških vrednotah ter načinih reševanja družbenih težav. V času, ki je še vedno obremenjen s pandemijo, z vojno v Evropi, s podnebnimi težavami in z drugimi izzivi, je še toliko pomembnejše, da glasbeni pouk s svojimi dejavnostmi v osnovni šoli celostno razvija otroke in odraščajočo mladino.

Kako je bilo poslušanje glasbe strategija spoprijemanja s stresom v času pandemije covida-19, sta raziskovali Nastja Galič in Darja Kobal Grum. Po izjemno vsebinsko izčrpnem in s številnimi referencami podprtem teoretičnem vpogledu v raziskovalno vprašanje predstavljata izsledke empirične raziskave, izvedene med 207 udeleženci, starimi med 16 in 79 let. Oblikovali sta pet raziskovalnih hipotez in tri raziskovalna vprašanja, s katerimi sta preverjali strategije spoprijemanja s stresom. Ugotovili sta, da so si udeleženci med pandemijo covida-19 pomagali z glasbo in pri tem uporabljali več t. i. konstruktivnih kot nekonstruktivnih strategij spoprijemanja s stresom. Glasbo so poslušali v večji meri kot pred pandemijo in zdela se jim je pomembnejša kot v času pred covidom-19. Raziskava je pokazala tudi razlike v uporabi poslušanja glasbe kot strategije spoprijemanja s stresom glede na družinsko okolje in starost. Bralce bo prispevek avtoric prav gotovo pritegnil zaradi interdisciplinarnega pristopa k poslušanju glasbe in predstavljene kompleksne raziskave, ki je s svojimi izsledki pomembna tudi za spoprijemanje s stresom v »nepandemčnem« času.

Tema, o kateri v reviji kot prva piše Ilonka Pucihar, je za poklicne glasbenike izjemno pomembna, saj ozavešča pomen somatike za zmanjšanje dejavnikov tveganja z igranjem povezanih bolečin in poškodb glasbenikov. Glasbeniki so že v času izobraževanja izpostavljeni psihofizičnim tveganjem. Večurna »prisilna drža« pri vadenju inštrumenta, obremenitve pred in med nastopi ter tekmovanji pogosto rezultirajo v napetostih, bolečinah in poškodbah. Avtorica v prispevku identificira glavne dejavnike tveganja pri igranju inštrumenta in predstavlja strategije, ki bi jih morali že učitelji inštrumenta vključiti v učne

processe kot preventivne dejavnosti v izogib bolečinam in poškodbam mladih glasbenikov.

Tudi filmski glasbi doslej v reviji še ni bilo namenjene pozornosti. Gašper Muženič že z naslovom prispevka, »'Kurja polt': glasbenoteoretski, (psiho) akustični in psihološki temelji tvorjenja napetosti v filmski glasbi«, kaže transdisciplinarno in interdisciplinarno obravnavo dejavnikov izvora napetosti v glasbi. Obravnava vsakega od dejavnikov vodi h glasbenoteoretskim konceptom in tehnikam posameznih glasbenih prvin, ki ustvarjajo glasbeno napetost v filmski glasbi. Muženič obravnavo zaključi s predstavitev reducirane modela, primerne za analizo glasbenega tvorjenja napetosti v filmski glasbi.

Filmska produkcija temelji na posneti glasbi. Zadnji prispevek v reviji je osredinjen na komponiranje glasbe s predstavo o zvočnem posnetku. Žiga Stanič predstavlja režijo glasbenih posnetkov. Vsak posnetek je kot končni produkt rezultat računalniške obdelave zvoka in je sestavljen iz številnih, večkrat ponovljenih izvedb iste skladbe. Ker računalniška obdelava omogoča vsestranske posege v zvočno gradivo, s tem lahko poseže tako v skladateljevo delo kot tudi v poustvarjalnost izvajalcev. Zvočno izčiščeni in tehnično-izvajalsko brezhibni izdelki so široko dostopni in dobro marketinško podprti. Poslušalci ob posneti glasbi gradijo tudi odnos do izvajalskih lastnosti izvedb skladb »v živo«. Z glasbenopedagoškega vidika je treba ozaveščati tako lastnosti glasbene produkcije kot tudi izpostavljeni vrednosti obiska koncertnih dogodkov in drugih glasbenih prireditev »v živo«.